

Slovenski Pravniki

Leto LVI.

Ljubljana, oktobra 1942-XX.

Štev. 9.—10.

O kaznovanju kolektivnih (zbiralnih) deliktov po našem kazenskem zakoniku.

Dr. L. Kravina.

Zločinstvenost nastopa v življenju posameznika pogosto ne samo kot sporadičen pojav, ampak tvori neredko bistveni izraz njegovega udejstvovanja — njegovo obrt ali navado. To okolnost so zakonodavci izkoristili v dveh smereh: Podvrgli so kaznivosti nekatera sicer kazniva dejanja, če so bila izvršena obrtoma ali iz navade — ali pa so predvideli strožje kazni za sicer že kazniva dejanja, če so bila storjena obrtoma ali iz navade. Zaradi tega se pojavlja izvrševanje nekaterih dejanj na navedeni način v posameznih kazenskih zakonih ali kot bistveni element njihovega dejanskega stanu — kot motiv za statuiranje kazenskih sankcij sploh — ali pa samo kot razlog za strožje kaznovanje že sicer kaznivih dejanj.¹

Tudi naš kazenski zakonik omenja v posebnem delu na več mestih obrtoma in na enem mestu (§ 280) iz navade izvršena kazniva dejanja — bodisi da jemlje njihov značaj šele za povod k statuiranju njihove kaznivosti bodisi da jih podvrže strožjim kazenskim sankcijam. Po teh dveh vidikih lahko razdelimo obrtoma ali iz navade storjena kazniva dejanja, ki jih vsebuje naš kazenski zakon, v dve kategoriji in to:

I. Primeri, ko tvori izvrševanje določenih dejanj obrtoma ali iz navade bistveni element dejanskega stanu v posameznih normah našega kazenskega zakona;

§ 158 kz. če kdo preživlja čas iz delomrznje tako, da se bavi profesionalno z igrami na slepo srečo;²

§ 262 kz. če kdo brez strokovne izobrazbe obrtoma zdravi bolnike;

§ 280 kz. če kdo pomaga iz navade izvrševati nečistost;

¹ Primerjaj: V. Liszt-Schmidt: Lehrbuch des deutschen Strafrechtes 1927 — 341; v. Lilienthal: Beiträge zur Lehre von den Kollektivdelikten 1879—1; Binding: Handbuch des Strafrechtes 1885—547.

² To je edini primer, kjer uporablja naš kz. izraz „profesionalno“. V naši razpravi velja za profesionalno izvršena kazniva dejanja isto kot za obrtoma izvršena.

- § 281 kz. izkoriščanje prostitutk, ki izvršujejo obrtoma nečistost;
 § 359 kz. obrtoma izvrševanje oderuštva;
 § 362 kz. obrtoma izvrševanje iger na slepo srečo;
 § 372 kz. netočno izvrševanje zastopniških dolžnosti obrtoma;
 § 375 kz. izkoriščanje praznovernosti obrtoma.

II. Primeri, kjer predvideva naš kazenski zakon strožjo kaznivost za že sicer kazniva dejanja, če so izvršena obrtoma:

- § 222 kz. obrtoma izvrševanje falzifikacij osebnih legitimacijskih listin;
 § 236 kz. obrtoma izvrševanje zmanjšanja kovinske vsebine pristnega denarja;
 § 352 kz. obrtoma izvrševanje izsiljevanja;
 § 357 kz. obrtoma izvrševanje prevar;
 § 342 kz. obrtoma izvrševanje prevar v trgovini ali v drugem prometu.

V pravni literaturi so v splošnem označeni obrtoma ali iz navade izvršeni delikti kot kolektivni (zbiralni) delikti.³ Ta označba pa ni posrečena, ker utegne zavesti k domnevi, da gre pri tem vselej za več deliktov — kot n. pr. pri nadaljevalnih deliktih — ali pa da gre za več storilcev pri izvršitvi istega kaznivega dejanja. Vprav to in ker se v praksi neredko pripeti, da sodišča obravnavajo kolektivne delikte enako kot nadaljevalne delikte, nam daje povod, da predhodno na kratko opredelimo navedena dva pojma, kar smatramo za potrebno tudi zato, da prikažemo razliko v načinu odmere kazni pri nadaljevalnih in kolektivnih deliktih.

Pri nadaljevalnih deliktih gre za več istovrstnih kaznivih dejanj, izvršenih po istem storilcu proti isti osebi v določni časovni kontinuiteti; vsako posamezno dejanje v tem sklopu predstavlja samostojno kaznivo dejanje — ali z ozirom na to, da se pojavljajo proti isti osebi in so po značaju enaki ter da so časovno povezani, jih pravna teorija smatra kot pravno enoto — kot enotno kaznivo dejanje, kaznivo z enotno kaznijo brez uporabe določb o realnem steku.⁴

Povsem drugačna je stvar s kolektivnimi delikti. Le-tu so dejanja, ki tvorijo kolektivni delikt, ali sploh nekazniva

³ V. Liszt-Schmidt — 341; Živanović: Osnovi krivičnog prava, opšti deo I. knjiga — 365 in drugi.

⁴ Živanović: Citirano delo — 357.

ali vsaj ne na isti način kazniva; v prvem primeru postanejo kazniva šele, če so obrtoma ali iz navade izvršena, v drugem primeru pa se strože kaznujejo, če je smatrati za dokazano, da so bila izvršena obrtoma ali iz navade. Vrh tega je pravna literatura edina v tem, da zadoštuje za kvalifikacijo kolektivnega delikta samo eno samo dejanje, če je izvršeno obrtoma ali iz navade. Kdaj pa je smatrati tudi že ono samo dejanje za izvršeno obrtoma ali iz navade, je odvisno od sodečega sodišča, ki bo svobodno ocenilo vse zadevne upoštevne okolnosti.⁵

V pogledu načina kaznovanja kolektivnih deliktov — kar je glavni predmet našega razmotrivanja — je stol sedmorice odd. B. v Zagrebu, sedaj vrhovno sodišče v Ljubljani, z rešitvijo revizije, ki jo je vložil obtoženec zaradi zločinstva obrtoma izvršene prevare po § 337 kz. pod Kre 261/38 z dne 2. novembra 1938 izrekel zelo pomembno odločbo.⁶ Po tej odločbi se smatra, da obsega obsodba zaradi obrtne prevare po § 337 kz. vsa posamezna kazniva dejanja, najsi so bila sodišču ob sodbi znana ali ne, pri čemer predstavljajo vsa posamezna dejanja pravno enoto, kaznivo z enotno kaznijo. Potemtakem naj bi bila državna kaznovalna pravica konsumirana glede vseh istovrstnih obrtoma izvršenih prevar, ki bi se šele naknadno po pravnomočnosti obsodbe pojavile brez ozira na to, ali so bile predmet obtožbe odnosno kazenskega pregona. S tem se je vrhovno sodišče priključilo mnenju, ki je precej razširjeno v pravni literaturi in ki ga zastopa med pomembnejšimi komentatorji našega kazenskega zakona Živanović, ki med drugim navaja:

„Sudskom presudom su obuhvaćena sva krivična dela, iz kojih je sastavljeno kolektivno krivično delo (svi slučajevi iznude n. pr.), bila ona poznata ili ne, bila ona obuhvaćena gonjenjem ali ne (izuzev naravno ona, o kojima je već ranije presudjeno bilo). Prema tome ako bi jedan slučaj izvršenja dotičnog krivičnog dela bio saznat tek docnije, za nj' se izvršilac ne bi mogao kazniti.“⁷

Zgoraj omenjena odločba pa je vzbudila v krogih praktikov tehtne pomisleke. Kajti ne glede na to, da se protivi splošnemu pravnemu čutu, pustiti nekaznovane večkrat zelo pomembne delikte, nastane vprašanje, ali naš kazenski zakon sploh dopušča tako uporabo svojih določb o obrtoma in iz navade izvršenih kaznivih dejanjih.

⁵ Živanović: Citirano delo — 365, 369; v. Lienthal — 45, 49.

⁶ Objavljena v zbirki odločb v kazenskih stvareh Sl. Pr. št. 351.

⁷ Živanović: Citirano delo — 370.

Predvsem velja tudi za naš kazenski zakon n e d v o - u m n o načelo, da je smatrati vsako kazen kot pravično povračilo za protizakonito dejanje;⁸ v njem sicer nikjer ni definicije o kolektivnih deliktih, še manj pa podrobnejših predpisov o načinu, kako se kaznujejo, pač pa predpisuje § 70 kz. izrečno, da je v vsakem primeru kazen odmeriti po stopnji storilčeve kazenske odgovornosti. Brez dvoma bi v marsikaterem primeru obrtoma ali iz navade izvršenega kaznivega dejanja kazen izpadla strože, če bi ob času obsodbe krivca bili sodišču znani vsi ostali istovrstni primeri obrtoma ali iz navade izvršenih kaznivih dejanj. V pojasnitev tega naj služi samo ta-le primer iz vsakdanjega življenja:

A izvabi za časa zaščite denarnih zavodov zaporedoma strankam B, C, Č, D njihove hranilne knjižice pod pretvezo, da bo izposloval njihovo realizacijo za dogovorjeno protivrednost — a jih nato proda, izkupiček pa obdrži za sebe ter oškoduje s tem stranke za 100.000 lir. Sodišče obsodi A-ja zaradi obrtoma izvršene prevare po § 337 kz. na dve leti robije. Po pravnomočnosti obsodbe pa se izve, da je A v isti dobi in na enak način prevaril tudi stranke E, F, G, H in jih oškodoval za skupni znesek pol milijona lir. Ti novi primeri se prijavijo državnemu tožilecu; le-ta pa bo moral — iz razloga non bis in idem — podati izjavo po § 96 kp. glede naknadno odkritih primerov, ker z ozirom na zgoraj citirano odločbo vrhovnega sodišča nima izgleda, da bi z morebitno obtožnico uspel. Vsakemu utegne biti jasno, da bi bilo sodišče odmerilo A-ju v tem primeru neprimerno strožjo kazen, če bi bilo ob času obsodbe vedelo tudi za primer E, F, G, H.

Ni dvoma, da se protivi pravnemu čutu, ako bi ostali v tem primeru po pravnomočnosti sodbe odkriti primeri obrtoma izvršenih prevar nekaznovani ne glede na to, da taka uporaba § 337 kz. ni v skladu z načelom, ki ga vsebuje § 70 kz., ni pa tudi priporočljiva iz kriminalno-političnih razlogov.

V opravičilo za tak način kaznovanja navajajo zagovorniki pravnega mnenja, zastopanega v odločbi vrhovnega sodišča, da pri kolektivnih deliktih ne gre za to, koliko kaznivih dejanj je kdo izvršil, nego za to, da diktirana kazen zadene le krivca kot takega, torej subjektivno stran kaznivega dejanja, t. j. nevarnost krivca za družabni red.

⁸ Dolenc - Maklecov: Sistem celokupnega kazenskega prava 1954 — 124.

Pri tem da je neodločilno, koliko kaznivih dejanj je izvršil, nego zadostuje, da je po podatkih kazenskega postopanja ugotovljeno, da je krivec izvršil vsaj eno kaznivo dejanje obrtoma ali iz navade.⁹

Potemtakem naj bi bila takrat, kadar gre za več kaznivih dejanj, izvršenih obrtoma ali iz navade, zgolj krivčeva oseba oni element, ki združuje vsa ta kazniva dejanja v pravno enoto in ne momenti objektivne narave kot je to pri nadaljevalnih deliktih, kjer vprav ti objektivni momenti združujejo več kaznivih dejanj v pravno enoto, kaznivo z enotno kaznijo brez uporabe določb o realnem steku.¹⁰

Pri taki razlagi obeležja kolektivnih deliktov se pa pokaže, da kazni, kot jih predvideva naš kazenski zakonik za obrtoma ali iz navade izvršena kazniva dejanja, ne predstavljajo adekvatnih sankcij za take delikte, ker se jim pripisuje v tem primeru funkcija, ki jo drugače imajo sankcije očuvalnih odredb.

Le v obsodbi na očuvalno odredbo je izražena ugotovitev stopnje in značaja socialne nevarnosti krivca za bodočnost, medtem ko je in ostane bistveni znak kazni, na katero je krivec obsojen, pravično povračilo za storjeno dejanje. Višina prisojene kazni mora ustrezati načeloma stopnji ugotovljene kazenske odgovornosti. To pa ne velja za očuvalno odredbo, koje trajanje po svoji zamisli ni naprej odrejeno, nego ima trajati zgolj, dokler traja storilčeva nevarnost. Pri očuvalnih odredbah je tudi vseeno, ali in v kakšnem razmerju so le-te s storjenim zločinom in njihovim številom, — in če so izrečene v zvezi s kakšnim kaznivim dejanjem, je zazreti v tem le storilčevo nevarnost za družabni red, ki je potreben zaščite pred zločincem, nevarnim v bodoče za ta red. Sankcija kazni pa mora biti vselej v ustreznem razmerju s stopnjo objektivno ugotovljene krivde in s pomenom pravne dobrine, ki jo ščiti odnosa pravna norma.¹¹

Ta načela veljajo tudi za naš kazenski zakonik odnosno — konkretno — za uporabo onih njegovih določb, ki govorijo o obrtoma in iz navade izvršenih kaznivih dejanjih. V pravilnem razumevanju teh načel so se zaradi tega neka-

⁹ C. Stoops: Lehrbuch des österreichischen Strafrechtes 1910 — 124; Živanović: Citirano delo — 369.

¹⁰ Živanović: Citirano delo — 365.

¹¹ Maklecov: Očuvalne odredbe v sistemu modernega prava, Sl. Pr. 1952.

teri kazenski zakoniki in načrti kazenskih zakonikov iz novejšje dobe tudi že približali pravilni rešitvi tega problema s tem, da so predvideli za delikte, izvršene obrtoma ali iz navade poleg rednih kazni tudi še očevalne odredbe kot sredstvo za pobijanje zločinstvenosti, izživljajoči se v izvrševanju kaznivih dejanj obrtoma ali iz navade.¹² Z dopolnitvijo kazenskih sankcij s sankcijami očevalnih odredb pri pobijanju zločinov, izvršenih obrtoma ali iz navade, se je dosegel oni specifični smoter, ki je svojski očevalnim odredbam, ker so le-te naperjene že po svojem bistvu proti nevarnosti zločinca kot takega za obstoječi družabni red — medtem ko streme sankcije kazni po svojem značaju in smotru v prvem redu le za generalno prevcncijo.

Naš kazenski zakonik pa se je omejil pri deliktih, izvršenih obrtoma ali iz navade, zgolj na določitev sankcij kazni in je uvedel v svojem občem delu očevalne odredbe le na splošno kot dopolnilo kazni in brez posebnega ozira na kazniva dejanja, izvršena obrtoma ali iz navade in še to v zelo omejenem obsegu. Zato pomeni uporaba kazni, določenih v našem kazenskem zakonu za navadne delikte, v smislu kot je to storilo vrhovno sodišče v navedeni odločbi razširiti smoter in funkcijo očevalnih odredb tudi na kazni kot take. Sicer se utegne v bodoče tudi pri naš kazenski zakon razviti v smeri razširitve očevalnih odredb na delikte, izvršene obrtoma ali iz navade in je tak razvoj celo verjeten, toda to še ne opravičuje sodnika, da zapusti pozitivno veljavne predpise kazenskega zakona glede načina kaznovanja kaznivih dejanj, izvršenih obrtoma in iz navade in anticipira morebitni bodoči razvoj predpisov o njihovem kaznovanju.

Končna faza tega razvoja bi bila naravno dosežena šele tedaj, če bi se za navedene delikte odredile sploh le sankcije očevalnih odredb; kajti šele tedaj bi bilo vprašanje sankcij za kolektivne delikte dovedeno v sklad s pravno konstrukcijo le-teh kot pravne enote — ali z drugimi besedami: Kolektivnemu deliktu na eni strani

¹² Tako določa n. pr. italijanski kz. iz leta 1950 v § 109 za kolektivne delikte poleg rednih kazni še očevalne odredbe; v Nemčiji pa predvideva zakon z dne 24. novembra 1935 o borbi proti nevarnim zločincem iz navade ter očevalnih odredbah in popravljanju, ki je vključen v tekst dosedaj veljavnega nemškega kz., za nevarne zločince iz navade in še nekatere druge zločinske tipe poleg sankcij kazni tudi sankcije očevalnih odredb; slično pot je ubral tudi zadnji čehoslovaški načrt kz. iz l. 1937.

bi ustrezala očevalna odredba kot primerna sankcija na drugi strani.

Podoba je torej, da je razvila teorija pojem kolektivnega delikta pod vplivom „modernistov“ v kazenskopravni znanosti dosledno in do skrajnih posledic, pozitivni predpisi našega kz. pa niso prekoračili meje splošne evolucije moderne kazenske zakonodaje in si s tem zavarovali možnost nadaljnjega razvoja v skladu z novimi dognanji v kazenskopravni vedi in potrebami praktičnega življenja.¹³

Potemtakem je smatrati, da je pojem kolektivnega (zbiralnega) delikta — za razliko od nadaljevalnega delikta — za naš kazenski zakonik stvarno brez pomena, ker izvršitev dveh ali več kaznivih dejanj obrtoma ali iz navade po istem storilcu po našem kazenskem zakonu ni imeti za pravno enoto, kaznivo z enotno kaznijo brez uporabe določb o realnem steku; ni pa tudi smatrati, da je z obsodbo zaradi takih deliktov konsumirana državna kaznovalna pravica glede vseh ostalih enakih deliktov, ki bi se odkrili šele po pravnomočnosti obsodbe.¹⁴

Zagovorniki teorije o kolektivnih deliktih — med njimi Živanović — navajajo, da je glavni motiv za izločitev uporabe določb o realnem steku bojazen, da bi bil krivec ob uporabi le-teh pri odmeri kazni izpostavljen prevelikim trdotam.¹⁵

Ta razlog pa ravno za naš kazenski zakon ne drži.

Če je n. pr. kdo obtožen zaradi dveh ali več prestopkov preproste prevare iz § 334 kz., bo moral sodnik pri odmeri kazni uporabiti določbo iz § 62 kz. o realnem steku in temu primerno odmeriti kazen. Ni videti utemeljenega razloga za to, da bi se potem pri krivcu, ki je obtožen zaradi večkratne obrtoma izvršene prevare iz § 337 kz., izločila uporaba § 62 kz. zgolj zaradi tega, ker je obrtoma izvršena prevara zagrožena z robijo. Še bolj pa se pokaže nesmiselnost izločitve uporabe § 62 kz. pri odmeri kazni po § 337 kz., če se vzame, da bo moral sodnik za primer prevare pri državnih dobavah iz § 336 kz., ki je tudi zagrožena z robijo, uporabiti določbo iz § 62 kz., če so zato podani pogoji — imajoč pri tem v vidu, da so še v načrtu kz. iz leta 1922 bile

¹³ Primerjaj Maklecovovo razpravo: „Tipologija zločinca u modernom zakonodavstvu“, objavljena v Arhivu za pravne i društvene nauke št. 3 iz l. 1938.

¹⁴ Naše mnenje podpirata: V. Lilienthal — str. 55 in nadalje ter odločba vrhovnega in kas. sodišča na Dunaju z dne 10. februarja 1912 Kr V 643/11, objavljena v zbirki Oesterreichische Rechtsprechung in Strafsachen, zvezek 3 iz l. 1912, št. 324.

¹⁵ Živanović: Citirano delo — 370.

določbe iz § 536 in 537 kz. združene pod istim paragrafom — § 551 načrta — in da je bila za obadva delikta ustanovljena ista kazen robije do desetih let. To pač dokazuje, da zakonodavec ni imel namere, delati kako razliko v načinu odmere kazni pri navedenih dveh deliktih, marveč se iz tega da posneti, da je kasneje — ob končni redakciji kz. — samo zato izločil prevaro pri državnih dobavah iz skupnih določb § 551 načrta, da bi zanj ustanovil posebno sankcijo — robijo najmanj treh let in denarno kazen — torej zgolj iz razlogov zakonodavnotehnične prirode ločil prevaro pri državnih dobavah od obrtoma izvršene prevare in jo podvedel pod poseben paragraf.

Sicer pa — ali ne bi značilo naravnost favorizirati krivca, ki je izvršil več prevar obrtoma, če bi se ravno zanj pri odmeri kazni po § 537 kz. izločil realni stek in mu se vrh tega podelila „generalna odveza“ za vse ostale njegove prevare, ki ob obsodbi še niso bile znane, a bi se šele kasneje odkrile?

Pa tudi ne oziraje se nato, bi bila bojazen, da bi se ob uporabi določb o realnem steku krivcu odmerila pretežka kazen, upravičena le tedaj, če bi za naš kazenski zakonik veljalo pri odmeri kazni v slučaju realnega steka, k u m u l a c i j s k o načelo. Ker pa je v našem kz. za primer realnega steka za vse časne kazni na prostosti ustanovljeno a s p e r a c i j s k o načelo, se ni bati, da bi bil krivec, ki je izvršil več kaznivih dejanj obrtoma ali iz navade v medsebojnem realnem steku, izpostavljen prevelikim trdotam — ne glede na to, da sodniki v kazenskih obsodbah tudi pri realnem steku običajnih deliktov v praksi nikdar ne sežejo po maksimalno določenih kazenskih stavkih, kamoli da bi jih celo prekoračili.

Sicer pa je s padcem konstrukcije o pravni enoti pri obrtoma ali iz navade izvršenih deliktih postala uporaba realnega steka pri teh deliktih samo po sebi umevna.

Končno naj še omenimo, da je n. pr. nemška judikatura iz novejše dobe v številnih konkretnih primerih že zavrnila pojem kolektivnega delikta in ga označila kot nevdržljivega ter priznala vsakemu kaznivemu dejanju, izvršenemu obrtoma ali iz navade, značaj samostojnega kaznivega dejanja z vsemi posledicami, ki iz tega izvirajo¹⁶ — in to vkljub temu, da šteje ravno nemška pravna

¹⁶ Glej: Entscheidungen des Reichsgerichts in Strafsachen, zvezek 72. Berlin 1959, št. 56, 90, 97, 105, 135, 137.

literatura vrsto uglednih kriminalistov med vnete zagovornike teorije o kolektivnem deliktu.¹⁷ Storila je to — kakor izhaja iz razlogov posameznih judikatov — predvsem pod vplivom zakona z dne 24. novembra 1935 o borbi proti nevarnim zločincem iz navade ter očuvalnih odredbah in popravljanju, ki je vključen v tekst sedaj veljavnega nemškega kz. in ki predvideva za nevarne zločince iz navade in še nekatere druge zločinske tipe poleg sankcij kazni tudi sankcije očuvalnih odredb.

V obrazloženju svojih odločb navaja nemško državno sodišče — Reichsgericht — med drugim, da je pojem kolektivnega delikta (Sammelstraftat) zgolj plod dosedanje judikature in kazenskopravne vede, nima pa v besedilu pozitivnih zakonskih predpisov nobene opore, še manj pa v pravnem čutu širokih narodnih slojev — kar da velja ne samo za primere, ko gre za kazniva dejanja, za katera predvideva kazenski zakon strožjo kaznivost, če so izvršena obrtoma ali iz navade — ampak tudi za primere, ko gre za taka dejanja, ki postanejo kazniva šele, če se dokaže, da so bila izvršena obrtoma ali iz navade. Nadalje navaja omenjeno sodišče, da se je pojem kolektivnega delikta porodil iz domneve, da se utegne z njim ustreči potrebam praktičnega življenja, pokazalo pa da se je, da ne služi javnemu blagru, marveč predstavlja naravnost z a p r e k o, da se krivec, ki je izvršil več kaznivih dejanj obrtoma ali iz navade, pravično kaznuje. To da se je pokazalo posebno tam, kjer so se po pravnomočnosti obsodbe odkrili novi primeri kaznivih dejanj, ki so morali ostati nekaznovani. Vsi ti nedostatki pa da so se pojavili osobito, odkar je stopil v veljavo zakon z dne 24. novembra 1935 o borbi proti nevarnim zločincem iz navade; kajti ravno teorija o kolektivnem deliktu, ki je dosedaj veljala v judikaturi, je neredko ovirala uporabo predpisov navedenega zakona, ker je prisiljevala sodišča k združitvi često težkih primerov kaznivih dejanj v pravno enoto, v eno samo kaznivo dejanje, kaznivo z enotno kaznijo, medtem ko se sedaj ob izločitvi te teorije krivec lahko obsodi kot nevaren zločinec iz navade v smislu predpisov navedenega zakona ne samo na pojačano kazen na prostosti ampak tudi na očuvalno odredbo pridržanja — in to že tedaj, če so predmet razsoje vsaj trije primeri naklepnega kaznivega dejanja in če se iz celotne ocene dokaznega gradiva vsaj glede enega teh pri-

¹⁷ V. Liszt-Schmidt: Lehrbuch des deutschen Strafrechtes 1927; Binding: Handbuch des Strafrechtes 1885; Olshausen: Kommentar zum Strafgesetzbuch 1927 in drugi.

merov da posneti, da gre za nevarnega zločinca iz navade (§ 20a in § 42e nemškega kz.).

Dosledno temu je nemška judikatura zavzela tudi stališče, da je takrat, ko gre za več primerov obrtoma ali iz navade izvršenih kaznivih dejanj, odmeriti kazen po načelih, ki veljajo za realni stek.

O pristojnosti rednih kazenskih sodišč za sojenje dejanj, kaznivih po najnovejših predpisih.

Ivan Brelih.

Po zasedbi sedanje Ljubljanske pokrajine po italijanskih oboroženih silah so bile izdane razne naredbe, razglasi in dekreti - zakoni, ki vsebujejo tudi kazenskopravne določbe. Zlasti so važni številni oskrbovalni, porazdelitveni in tržni predpisi glede življenjskih potrebščin (in materia annonaria) Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino.

Kolikor ni bilo v posameznih uredbah izrečno določeno, katera oblastva so pristojna za kaznovanje posameznih kršitev v poštevh prihajajočih predpisov, so se v praksi pojavljali številni dvomi in spori. Deloma se ni zdelo vedno jasno, kaj spada v pristojnost upravnih oblastev na eni strani in sodišč na drugi strani, deloma pa so se glede poedinih kaznivih dejanj pojavili tudi dvomi, ali pripada sojenje istih vojaškemu vojnemu sodišču ali lokalnim rednim sodiščem.

V tem pogledu je vseboval temeljne določbe Ducejev bando (razglas) z dne 24. aprila 1941-XIX (Sl. L. št. 3), ki določa: Na ozemlju bivše Kraljevine Jugoslavije, zasedenem po italijanskih oboroženih silah, se uporabljajo še nadalje vsi tamkaj veljajoči zakonski predpisi v civilnih, trgovinskih, meničnih in kazenskih stvareh, kolikor ne odrede italijanska oblastva s posebnimi določbami kaj drugega (čl. 1). — Na ozemlju, označenem v prednjem členu, se nadaljuje izvrševanje sodstva po krajevnih sodnih organih ... (čl. 2). — V pristojnost vojaškega vojnega sodišča pri okupacijskih četah spada sojenje kaznivih dejanj, ki jih predvidevata vojaški kazenski zakonik in italijanski občji kazenski zakonik in ki jih izvrše italijanski državljani na ozemlju, omenjenem v členu 1., ali pa jih izvrši kdor koli drug na škodo oboroženih okupacijskih sil ali na škodo